

STADSVERKENNINGEN TILBURG met foto's.

Verslag ronde 49, Bokhamerstraat, Cornelis Wittestraat, Jan van Gestelstraat, Reitse Hoevenstraat, Wandelboslaan, Gregoriusstraat, Albertus Magnusstraat, Bedastraat, Thomas van Aquinostraat en Dr. Ahausstraat, gelopen 15 september 2026.

Voordat we het verhaal van deze stadsverkenning beginnen een korte algemene inleidende uitleg.

De wandelingen worden steeds gelopen door Ton Goossens, Ad van Eijck en George Bedaux. Ad maakt foto's van de panden, George beschrijft de wandelingen en Ton schuift de foto's in de tekst van George.

We hebben het over **HIP**panden; HIP staat voor Heemkunde Inventarisatie Project. Wij geven een pand een HIPstatus als het geen gemeentelijk- of rijksmonument is maar wij (Ton, Ad, en George) het wel monumentwaardig vinden.

We hebben het regelmatig over het Bouwarchief. Vanaf 1906 is de gemeente Tilburg begonnen met het registreren van alle te bouwen en te verbouwen werken. In het bouwarchief zijn alle bouwvergunningen met bijbehorende tekeningen van nieuwbouw en verbouwingen bewaard. Rond 2000 is dit papieren archief ook digitaal in te zien. Van panden die voor 1906 gebouwd zijn staat in het bouwarchief dus geen informatie over de bouw zelf ter beschikking, wel informatie over verbouwingen van die panden die na 1906 hebben plaatsgevonden.

Wij hebben het over **verbeterpunten**: dat zijn plekken die wij van een niet aanvaardbare kwaliteit vinden.

We citeren met regelmaat uit:

'Het Tilburg e.o. van Architect Jos. Donders geschreven door Donders' kleinzoon Wout van Bommel.

De BONAS-publicatie 'Jos. Bedaux architect (1910- 1989)', geschreven door Christel Leenen.

De serie 'moNumenten' in Tilburg, deel 1, (nr. 1 tm 100), 2 (101 tm 200), 3 (201 tm 300), 4 (301 tm 400), 5 (401 tm 500) en 6 (501 tm 600) van de Heemkundekring Tilborch.

'Tilburg in 94 stadsverkenningen' behandelt alle huizen en gebouwen van Tilburg. De nieuwe wijken De Blaak, Tilburg Noord en De Reeshof zijn in deze publicatie niet meegenomen evenals de voormalige gemeentes Berkel Enschoot, Udenhout en Biezen Mortel.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze stadsverkenning mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, scans, opnamen of enige andere wijze zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van het redactieteam dat bestaat uit George Bedaux, Ad van Eijck en Ton Goossens.

Aanwezig: Ton, Ad en George.

We pakken de draad weer op waar we vorige keer gebleven waren. Als laatste hebben we toen de Turkse Moskee gezien. Nu beginnen we in het begin van de Bokhamerstraat op de hoek met de Wandelboslaan.



Bokhamerstr 1h-1l

Nr. 1 H en 1J zijn twee identieke eengezinswoningen gebouwd in 1933 door G. Verdonk, vioolbouwer van beroep. Er staat geen naam van een architect op de tekening. De woonkamerramen hebben hun oorspronkelijke indeling verloren. Even denken we dat de poort links naast de voordeur van 1J bij 1J

hoort maar dan zien we dat de hemelwaterafvoer van 1K ons op het verkeerde been heeft gezet: de poort en het raam erboven horen bij het ook in 1933 gebouwde woonhuis 1K. Ook hier vinden we geen naam van een architect maar het is wel dezelfde als die van 1H en 1J, aan zijn handschrift te zien. Hier bij 1K zien we nog wel het oorspronkelijke woonkamerraam.



Bokhamerstr 1L (foto 2014)

Nr. 1L is in 1935 gebouwd door fabrieksarbeider H. van Berkel. Een mooi huis met een chique voordeur waar je niet meteen een fabrieksarbeider achter zou verwachten. Al eerder zagen we een magazijnbediende huizen bouwen. Je vraagt je af hoe deze mensen dit soort huizen konden financieren. Het huis is nagenoeg origineel, alleen is in het woonkamerraam een verticale stijl verwijderd.



Bokhamerstr 3-3b

Op het terrein van nr. 3 en volgende heeft vroeger een boerderij gestaan. In 1991 zijn hier 25 woningen gebouwd door Bouwbedrijf R. Schuurkes naar een ontwerp van architect Harry Gulpers uit Maastricht. Hier in de straat gaat het om de nummers 3, 3a, 3b, 3c, 3d, 5 en 5A. De eerste drie woningen zijn van het hoge type B en de volgende drie, een beetje terugliggend, van het lage type A. Nette woningen.



Bokhamerstr 4-2 (foto 2014)

We kijken naar de overkant. Daar zien we woningen ongeveer uit dezelfde tijd. 1989 om precies te zijn. Ze zijn ook gebouwd door Bouwbedrijf R. Schuurkes maar deze keer schakelde Schuurkes voor het ontwerp Drijvers Oisterwijk buro voor architectuur en stedenbouw in. Keurige woningen. Wat opvalt is dat deze woningen, terwijl ze toch vrij traditioneel gebouwd zijn, geen gemetselde schoorstenen meer krijgen. Ook de witte beplating onder de dakkapellen vraagt aandacht. Het betreft de nummers 2, 2a, 4, 4a, 6, 6a, en 8, in totaal zeven woningen.



Bokhamerstr 10 (foto 2014)

Nr. 10, dateert nog van de 19e eeuw. Toen had het huis slechts één bouwlaag en een dak. In 1936 heeft het pand de huidige gevel gekregen zij het dat bij een renovatie in 1986 de poort die op de begane grond rechts zat venster werd en het grote raam in het midden zijn onderverdeling verloor. De rolluiken vallen op.



Bokhamerstr 5b-5c



Bokhamerstr 5b-5c D

We steken weer over waar we op 5b en 5c een tweekapper aantreffen. Het zijn nog mooie huizen zij het dat 5b zijn kozijnen vervangen heeft. In het linker huis zie je nog de geprofileerde houten kozijnen rechts de platte kunststof exemplaren. Wat een contrast. Overigens lijkt het oorspronkelijke glas in lood in het bovenlicht van het kunststof raam opgenomen te zijn. Dat dan weer wel. De panden zijn in 1932 gebouwd, 5b in opdracht van een kettingscheerder en 5c van een voller. Het ontwerp is van architect A. de Wijs. Mooi siermetselwerk in de topgevels. Ook mooie erkers met boven en onder respectievelijk puntdaken in zink en puntconsole in metselwerk.



Bokhamerstr 5d (foto 2014)

Nr. 5d staat er al meer dan honderd jaar. Aan de linkerkant van de gevel lijkt een garagedeur gezeten te hebben. Deze is met twee ramen dicht gezet. De noordgevel is grijs gestuukt, de zuidgevel lijkt vernieuwd waarschijnlijk om vochtdoorslag te voorkomen.



Bokhamerstr 7 (foto 2014)

Nr. 7 is ook al meer dan honderd jaar oud. De vroegste gegevens uit het digitale archief dateren van 1925 toen het zadeldak aan de achterkant veranderd werd in een mansardekap, net als aan de voorkant. In 1987 zijn bij een renovatie alle Tvensters uit de gevel verwijderd en de dakkapellen vernieuwd. Aan de steen in de gevel is te zien dat er met regelmaat aan het huis vertimmerd is, in dit geval vermetfeld.



Bokhamerstr 20-28 (foto 2014)

Ondertussen aan de overkant, op nr. 28 tm 20, vijf huizen gebouwd in 1985 door het duo dat we net ook al tegenkwamen: architect Drijvers en Bouwbedrijf Schuurkes. Nu geen gootdoorbrekende dakkapellen, wel twaalfruitse vensters. Netjes, passend in dit gebied.

Ad vertelde dat hij vroeger voor dit gebied ook actiegevoerd heeft. Het was zo'n typisch buurt met oude kleine huizen en hele grote tuinen, in veel gevallen ingericht als moestuin. De actievoerders wilden deze buurt zoveel mogelijk groen laten (groene long) maar dat was om een of andere reden niet haalbaar. Toen zijn in de jaren tachtig deze woningbouwcomplexes verrezen, waarbij getracht is de omvang van de woningen en de architectuur aan het bestaande patroon aan te passen.



Bokhamerstr 9

Waarna we weer teruggaan naar de overkant waar ons op nr. 9 een huis staat te wachten dat gebouwd werd in 1989. Er staat geen naam van een architect op de tekening ofschoon hij met deze 'Brugse' dakkapellen best voor de dag had kunnen komen. De ramen lijken later een onderverdeling gekregen te hebben. Rond 2016 is het pand aan de linkerkant aanzienlijk uitgebreid.



Bokhamerstr 13

We gaan naar nr. 13, een rijksmonument, en dat zie je er ook aan af. Prachtig zeker met die oude lindes voor de gevel.

Ook hierover schreven wij een moNument, nr. 396. Ik citeer:

Deze boerderij uit de 18de eeuw is een rijksmonument. Lange tijd is de boerderij in zeer slechte staat geweest, tot deze in 1986 grondig gerestaureerd werd. Het wijkje De Bokhamer doet denken aan een dorp in de stad. Men waant zich even buiten het verstedelijkte Tilburg en in vroegere tijden. Tussen de maycrete woningen (noodwoningen van betonnen schuttingplaten) en de grote moskee aan de Ringbaan West, en gelegen langs het spoor, is dit buurtschap te vinden. De boerderij heeft nog als vanouds een viertal oude lindes voor de gevel en deze versterken de monumentale waarde van het geheel. Deze bomen fungeerden als zonwering toen er nog geen luxaflex en zonneschermen bestonden. De boerderij heeft een rieten wolfsdak en een gepleisterde voorgevel. In deze voorgevel zijn aan weerszijden van de deur vensters met luiken aanwezig en in de zijgevels zijn vlechtingen langs de dakranden te zien. Onderzoek heeft uitgewezen dat de indeling van nummer 13 regelmatig gewijzigd is en dat de woning in de 19de eeuw verbouwd is tot een grotere woning. Het pand is niet gebouwd op een esdek (landbouwgrond), maar aan de rand van een heideveld. In 1810 woonden er wevers, maar de indeling van het pand doet vermoeden dat er thuis niet geweven werd.



C Wittestr 28n+26n (foto 2014)

En zo zijn we weer gekomen bij de maycrete woningen waarvan we de vijf huizen in de Cornelius Wittestraat (tegenover Bokhamerstraat 13) nog te goed hadden: n.28, n.26, n.24, n.22 en n.20. (Zie voor de beschrijving van deze gemeentelijke monumenten stadsverkenning 48, Bokhamerstraat n.36). Ze zijn in 1947 en 1948 gebouwd door de Gemeentelijke Woning Dienst.



Bokhamer Mariabeeld

Op het eind van de straat zien we links boven het hek uit een klein kapelletje verrijzen met daarin het beeld van Maria van de Bokhamer, heel vredig naast en zich niets aantrekkend van de grote moskee honderd meter verderop. Klein maar fijn.

We lopen weer terug naar de Bokhamerstraat en dan terug naar rechts dan voorbij Bokhamerstraat nr5b linksaf.



J v Gestelstr 2-6



J v Gestelstr 5-9

We hebben dan rechts de Jan van Gestelstraat nr. 1 tm 21, totaal elf woningen en links de nummers 2 tm 14, totaal zeven woningen van het bouwplan voor 25 woningen dat we net gezien hebben op nr. 3 en 5 in de Bokhamerstraat, gebouwd in 1991 door het duo Harry Gulpers, architect, en Bouwbedrijf R. Schuurkes, aannemer. 'Nette woningen' noemden we ze daar maar hier zo in dit straatje komen ze toch beter tot hun recht. Hier valt ons pas op dat het metselwerk twee kleuren heeft.



J v Gestelstr 11+13 (foto 2014)

Tja, en als je toch zonnepanelen op je dak wil leggen spreek dan even met de buurman af welk type je gaat kiezen.

We lopen de Reitse Hoevenstraat in, nog even naar links waar ons nog een woonwagenveld staat op te wachten en rechts wat bedrijfshallen.



Reitse Hoevenstr 140-150 (kamp)

De woonwagens zijn genummerd 140 tot 146. Zes woonwagens gegroepeerd rond zes vaste verzorgingsunits die Publieke Werken hier in 1989 liet neerzetten. De vier woonwagens die wij eerder zagen aan de Sportweg dateren daar van 1988. Van georganiseerde architectuur lijkt weinig sprake, veel doe-het-zelf-architectuur.

Dat geldt ook voor de gebouwen aan de overkant. Bedrijfshallen die met veel zorg in de jaren zestig ontworpen werden maar in verloop van de tijd met op grote schaal gebruikt plaatmateriaal werden dicht gezet. Via het digitaal archief kunnen wij ons nog enigszins een beeld vormen hoe het er vroeger uitgezien moet hebben.



R Hoevenstr 241-235

Nr. 241, links naast nr. 235, werd in 1963 gebouwd voor Bernard Hexspoor, een fruithandelaar, fruitmagazijnen met bananenrijpingshallen. Hexspoor bouwde met architect Jan Robben. Van de familie Hexspoor kunnen we nog het volgende vertellen, verwijzend naar moNument van de week nr. 569, Telefoonstraat 34:

In 1923 verbouwde de toenmalige eigenaar, groentehandelaar L. Hexspoor, het pand tot pakhuis, winkel en woonhuis. Deze Hexspoor, ook wel bananenkoning genoemd, liet zijn groene Fyffes bananen in zijn kelder rijpen door ethyleen dat vrijkwam door verbranding van gemeentegas. Na de dood van hun vader hebben zijn zoons, Bernard en Leo jr. Hexspoor, de zaak voortgezet. Leo heeft na enige jaren besloten zelfstandig verder te gaan in

een winkel aan de Spoorlaan ter hoogte van de Noordhoekse kerk. Hij is daar door een ontploffing van de bananenrijpingsinstallatie op 36-jarige leeftijd in 1962 overleden.

De hal op nr. 235 werd in 1962 gebouwd door Fruithandel Fa. Gommers, kantoren, magazijnen en twee bovenwoningen, ontworpen door Ed. van der Valk.

En daar weer rechts van op nr. 233 bouwde de Agrarische Bouwafdeling van de NCB in 1958 zijn Veilinggebouw. Met plaatmateriaal is zoals gezegd de schoonheid van de gebouwen aan het oog onttrokken.



Reitse Hoevenstr 94



Reitse Hoevenstr 94 Dr

We lopen richting Wandelboslaan en komen op de hoek nog een hoogspanningsruimte tegen, gebouwd in de oorlog, 1942 om precies te zijn. In opdracht van waarnemend directeur van Publieke Werken Ir. J.H. v.d. Griendt. Ze verkeert in een vervallen staat. Het valt trouwens op dat dit soort anonieme gebouwtjes blijkbaar een gewilde prooi zijn voor vandalen. We maken er een **verbeterpunt** van.



Wandelboslaan 1 A

We steken de weg over op weg naar voor het voormalige Pauluslyceum, **Wandelboslaan nr. 1.**

Ook deze school kreeg een beschrijving in onze moNumentenreeks, nr. 357:

In 1957 werd de eerste steen gelegd voor dit schoolgebouw van de nieuwe Rooms-Katholieke HBS Sint Paulus. Inmiddels is het beschermd als gemeentelijk monument. De Eindhovense architect C.H. (Kees) De Bever (1897-1965) heeft bij het ontwerp een monumentale opzet gekozen. Een langgerekte vleugel van vier bouwlagen met schilddak heeft het ingangsportaal op een bordes met brede trap boven het souterrain. De leslokalen zijn op de

tweede, derde en vierde bouwlaag gesitueerd. Deze vleugel is door een transparant trappenhuis verbonden met het gymnastiekgebouw, ook met schilddak. Aan de zijde van de Ringbaan West is een transparante verbinding met de ronde kapel met plat dak met daarop een zeshoekige daklantaarn. De gevels zijn in baksteen uitgevoerd en hebben stalen deur- en vensterkozijnen. Het geheel levert een evenwichtig en zorgvuldig gedetailleerd beeld op. Dit schoolgebouw heeft grootstedelijke allure op een prominente plek in een groenstrook. Het staat bij een kruising van belangrijke ontsluitingswegen: de Ringbaan West en de Wandelboslaan. Het benadrukt Tilburg als centrum van onderwijs. De opvallende ronde kapel is een herkenbare verwijzing naar de verzuilde samenleving uit die tijd. Dit pand van het voormalige Pauluslyceum wordt nu gedeeltelijk en tijdelijk gebruikt door scholengemeenschap De Rooi Pannen.

In 1994 is de school aan de noordzijde met een lesgebouw uitgebreid. Ook werden er toen bergingen tegen de kapel aangebouwd. De architect van deze uitbreiding was Sturm Architecten uit Roosendaal.



Wandelboslaan 1 D

Op dit moment wordt het hele gebouw gerenoveerd in opdracht van Yonder. De architectenbureaus Bierman Henket en Architecten|en|en werden hiervoor ingeschakeld.



Wandelboslaan 1 K

Het beeld in de tuin is een werk van Jo Gijsen en is getiteld 'Drie delen opgericht'. Het toont Gijsens fascinatie voor monumentale resten van prehistorische culturen. (Menhirs in Bretagne). Ad heeft van horen zeggen een ander verhaal over dit beeld: Een goede leraar moet uit een onbewerkt stuk steen een ideale mens proberen te gaan maken. Daarom zou het voor deze school staan.

We lopen terug en vervolgen onze weg door de Reitse Hoevenstraat. Links, nr. 211 tm 173, een flatgebouw van in totaal 20 etagewoningen (drie slaapkamers per woning), die weer onderdeel uitmaken van een bouwplan voor in totaal 80 woningen (drie slaapkamers per woning) verdeeld over vier flats, twee hier en twee aan het einde van de straat tegen de Rueckertbaan, gebouwd in 1959 in opdracht van Publieke Werken onder architectuur van Ir. A Siebers en Ir. W. van Dael uit Ulvenhout. Mooie sobere wederopbouwarchitectuur. Bij de renovatie van de grote zesruits stalen ramen zijn de horizontale roedes die naar de mode van toen beneden zaten naar boven verplaatst. Jammer.



R Hoevenstr 171-133

Voordat we linksaf gaan kijken we nog even vooruit naar het tweede flatgebouw van 20 etagewoningen, nr.167 tm 133, geheel identiek aan het eerste.

We gaan links af de Gregoriusstraat in.



Gregoriusstr 2-68 K



Gregoriusstr 68-2

Aan de linkerkant zien we over de hele straat galerijen, die toegang geven tot 24 galerijwoningen met twee slaapkamers. Deze flat maakt onderdeel uit van een bouwplan van in totaal 84 woningen, twee identieke flats van 24 etagewoningen (type A) en zes rijtjes van zes eengezinswoningen (type D en E), gebouwd in 1957 in opdracht van Publieke Werken en onder architectuur van Ir. A. Siebers en Ir. W. van Dael. Verderop zullen we nog acht van deze galerijflats die hun oostelijke kopgevel aan de Reitse Hoevenstraat hebben aantreffen. In 1986 is deze flat door de S.V.W gerenoveerd. Aan deze kant zijn de ramen naast de voordeuren versimpeld.



A Magnusstr 2-48 A

Aan de andere kant waar de gevel grenst aan een plantsoen zijn ze gedeeltelijk gestukadoord en hebben de ramen hun oorspronkelijke 'wederopbouw' verdeling (zesruits met twee verticale roedes, gelijkmatig verdeeld over het raam en één horizontale roede die zich aan de onderkant van het raam bevindt) verloren. Het gaat om de nummers 2 tm 42.



Gregoriusstr 1-11

Aan de overkant op nr. 1 tm 11 zien we de type E's van het bouwplan van Siebers en van Dael. Dus ook gebouwd in 1957 en gerenoveerd in 1986. Het type E is breder dan het type D wat zich met name manifesteert in een breder woonkamerraam (tweeruits in plaats van enkelruits). Ook hier zijn de wederopbouwramen vervangen door doorsneewoningbouwtypes.



Gregoriusstr 1D

Het enige eigen dat van het ontwerp van de woningen is overgebleven is de omlijsting van de voordeur: links en rechts van de deur springt een bakstenen lijst naar voren die aan de bovenkant wordt afgedekt door een dunne natuurstenen afdekplaat. In het bovenlicht van de voordeur zit in het midden een klein geometrisch element verwerkt.

We lopen de straat uit en gaan via de Thomas van Aquinostraat links af de Basiliusstraat in. We zien daar aan de linkerkant nog de voorkant van de galerijflat aan de Gregoriusstraat die we net bespraken en recht voor ons de achterkant van het flatgebouw aan de Reitse Hoevenstraat. Rechts op nr. 2 tm 12 de type D-woningen van het plan van Siebers en van Dael, gebouwd in 1957 en gerenoveerd in 1986. Dezelfde voordeuren die we net zagen. De woonkamerramen hebben hier de enkelruitsversie. Wat nu opvalt is dat deze woningen allemaal ieder hun eigen bakstenen schoorsteen hebben.

Kom daar tegenwoordig nog maar eens om. Daarnaast valt, nu we naar de daken kijken, ook op dat de woningen hier in de zijstraatjes rode (gebakken?) pannen hebben en in de hoofdstraat antracietkleurige.



T v Aquinostr 54-64

We lopen terug en gaan in de Th. Van Aquinostraat linksaf voor het rijtje type E- woningen nr. 64 tm 54. Voordat we linksaf slaan valt ons de schansmuur van de woning op de hoek op met zijn vijftal lisenen die aan de bovenkant afgedekt worden door een liggende baksteen met overstek.



T v Aquinostr 44D logo (foto 2014)



T v Aquinostr 52-42 D

Verder onderscheiden zich deze E-woningen van de vorige door de betonnen of zandstenen lijsten rond de voordeuren en de pergola bij de laatste twee woningen die dan als tegenprestatie hun zandstenen lijsten om de voordeuren moeten inleveren.



T v Aquinostr 59-49

We lopen terug en zien aan de linkerkant een blok van zes winkelwoningen, nr. 57 tm 47, gebouwd in 1959, door een zekere P. Schilders uit Diessen met als architect W.A.A. van Berkel uit Tilburg. Aan de gevels van de woningen boven lijkt niet veel veranderd. Dat is niet het geval met de winkeletalages. Alleen de winkel op nr. 51 heeft nog zijn originele raamverdeling. We lopen door.



T v Aquinostr 47-37

De straat wordt breder en dat geeft ruimte voor extra parkeergelegenheid. Ook hier eenzelfde blok van zes winkelwoningen, nr. 45 tm 35, dezelfde bouwster, dezelfde architect. Het blok is een jaar eerder, in 1958, gebouwd. De winkels op nr. 41 en 39 hebben moeten plaats maken voor een huisartsenpraktijk en op 37 zit een fysiotherapeut.



T v Aquinostr 52-42 met uitbouw

Aan de overkant wordt het bouwplan voor 84 woningen van Siebers en Van Dael en Publieke Werken vervolgd, nu weer met zes woningen type E en de pergola, de nummers 52 tm 42. Nr. 52 heeft in 1979 een aanbouw opzij gekregen. Nr. 44 heeft in 2023 een dakkapel aangebracht. In 1987 zijn ook deze woningen gerenoveerd.

Rechts af de Bedastraat in, een herhaling van zetten. Links de galerijflat, recht vooruit de flats van de Reitse Hoevenstraat en rechts de type D-woningen precies zoals in het vorige blok. Siebers en van Dael. Alleen de schansmuur is hier niet meer te zien. Die heeft in 2003 moeten plaats maken voor een eigentijdse tuinmuur met een daarin opgenomen garage. We lopen weer terug en gaan via de T. Van Aquinostraat rechts af de Albertus Magnusstraat in.



A Magnusstr 2-48 (foto 2014)



A Magnusstr 2-48 K

Rechts weer de galerijflat, nr. 2 tm 42, geheel identiek aan die in de Gregoriusstraat.

We gaan nog even rechtsaf de **Reitse Hoevenstraat** in.



R Hoevenstr 173-181



R Hoevenstr 173-181 D

De flat rechts hadden we al gezien maar eerst nu zien we dat de ingangspartijen bij deze flats ook gesierd worden met geometrische figuren zoals bij de woningen maar deze zijn wat groter uitgevallen.



Reitse Hoevenstr 80

Aan de overkant, wat verscholen in de tuin van de Paulus HBS een woning die tegelijk met de school in 1957 gebouwd is. Architectuur van C. de Bever dus. We zetten, omdat we de school en de woning als een eenheid beschouwen, dit nummer **80** ook op onze HIPlijst.



Reitse Hoevenstr 66 (foto 2014)

Het volgende rijtje staat in zijn geheel op de Rijksmonumentenlijst, te beginnen met nr. 66. We geven de monumentenbeschrijving van dit pand het woord: 'Wevershuisje, negentiende eeuw, onder hoog pannen zadeldak tussen puntgevels. Interieur grotendeels in oorspronkelijke staat bewaard'. In 1988 is het pand gerenoveerd door Publieke Werken onder architectuur van Architectenburo Heerkens B.V. Dat geldt trouwens voor het hele monumentale rijtje met uitzondering van nr. 64. Heerkens maakt hier op nr. 66 van de twee bestaande Tvensters in de voorgevel twee twintigruitsramen. Boven de voordeur wordt het enkelruits venster vervangen door een achtruits raam, met liggende ruitjes.



R Hoevenstr 60-64

Nr. 64 (RM) is al in 1986 gerenoveerd, niet door Heerkens maar door architect van F. van Hest uit Hilvarenbeek. Wat zegt de monumentenbeschrijving van dit pand: 'Wevershuisje, negentiende eeuw, met pannen zadeldak dat recht aansluit tegen een puntgevel met rollaag en links doorloopt over nr. 62. Gepleisterde gevels'.

Bij de renovatie is de bepleistering van de voorgevel verwijderd en zijn de Tvensters ook hier vervangen door twintigruits vensters. Ook werden de ramen van luiken voorzien.

Nr. 62 (RM) en 60(RM) zijn gelijk met 64 gebouwd. Ook eind negentiende - eeuws. De voorgevels waren ook gestuukt en hadden ook Tvensters, geen luiken. Bij de renovatie door Heerkens en Publieke Werken is net als bij nr. 64 het stucwerk van de gevels verwijderd en zijn de T-vensters vervangen door twintigruits ramen met luiken.



Reitse Hoevenstr 58+56 (foto 2014)

Nr. 58(RM) en 56(RM) hebben hun gepleisterde gevels van architect Heerkens (in opdracht van P.W.) bij de renovatie van 1988 mogen behouden. De T-vensters daarentegen zijn gewijzigd in zesruitsramen. Het enkelruitsraam boven de voordeur heeft hier een tweeruits variant.



Reitse Hoevenstr 54-36

Nr. 54(RM) is ook een negentiende-eeuws wevershuisje hier in de vrijstaande variant. Heerkens heeft hier de zesruitsramen bij de renovatie vervangen door nieuwe zesruitsramen, maar er wel luiken aan toegevoegd. Nr. 52(RM) en 50(RM) zullen tegelijkertijd gebouwd zijn, ook eind negentiende eeuw. Op 52 zat naast de voordeur een T-venster met luiken, Heerkens maakte er een zesraams venster van met luiken. Op 50 zat er een T-venster zonder luiken. Heerkens gaf hier het vervangende zesraams venster ook luiken.

Nr. 48(RM) was en is nog steeds gepleisterd. De oorspronkelijke T-vensters zonder luiken werden door Heerkens in 1988 veranderd in twintgruits vensters met luiken.



Reitse Hoevenstr 46-40

Nr. 46(RM) en 44(RM) zijn in dit rijtje van eenlaagse huizen met zadeldaken vreemde eenden in de bijt. In 1932 hebben ze bij een verbouwing een mansardekap met twee dakkapellen gekregen. Bij de renovatie van 1985 hebben de huizen van Heerkens in plaats van tweeraamse dakkapellen vier raamse gekregen en zijn de luikloze T-vensters op de begane grond vervangen door zesruitsramen met luiken. De dakkapellen die we nu zien met de hoge daklijsten dateren van 2007 en zijn een ontwerp van architect Robben.

Dezelfde dakkapellen, ook van 2007 en ook van Robben, zien we op nr. 42(RM) en 40 (RM) maar nu in een zadeldak. Volgens een tekening van 1933 waren deze gevels toen geblokt gestuukt, maar dat stucwerk was er al bij de renovatie van 1985 af, althans volgens de bestaande-toestand-tekening van Heerkens die verder nog aangeeft dat de ramen op de begane grond en in de dakkapellen alle T-vensters waren. Heerkens maakt in de dakkapellen vierruitsramen en op de begane-grond zesruitsramen die hij bovendien nog voorziet van luiken.



R Hoevenstr 36-46

De serie Rijksmonumenten wordt afgesloten met de nummers 38 en 36. Ook eind negentiende -eeuwse wevershuisjes en van oudsher gestuukt. In 1985 verandert Heerkens de drieruitsramen (twee in het bovenlicht) in twintigruitsramen met luiken.

Uit deze historische beschrijving van deze wevershuisjes concluderen we dat het beeld van de voorgevels bij de restauratie in de jaren tachtig sterk

geromantiseerd is. Het zijn rijk versierde weelderige huisjes geworden in plaats van de arme sobere weversonderkomens zoals ze eind negentiende eeuw gebouwd werden.



D Ahausstr 1 A

We gaan voor de bezichtiging van 'De Rooi Pannen' een klein stukje de Dr. Ahausstraat in, nr. 1.

Een heel indrukwekkend gebouw zo hier op de hoek. Een gemeentelijk monument. In het digitale bouwarchief treffen we er geen gegevens over aan, enkel de melding 'tekeningen niet openbaar'. Dan maar onze wijsheid halen uit de BNA-brochure Jan van der Valk architect 1873-1961.



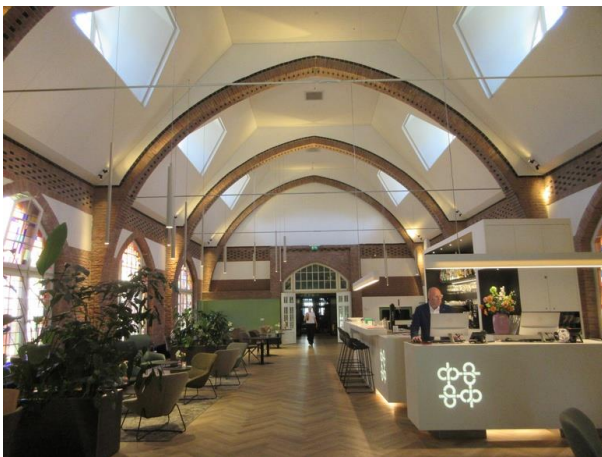
D Ahausstr 1 D

Hans Wijffels schrijft daar over het St. Jozef-studiehuis zoals het vroeger heette: 'Het is een enigszins expressief ambachtelijk ogende school. Het lange zadeldak geeft het gebouw een sterke horizontale uitstraling. Het gebouw vertoont associaties met de Amsterdamse school wat schakering van volumes betreft. Het geeft echter een vrij traditionele indruk qua vensterindeling. De spitsvormige vensters doen denken aan het werk van Viollet-le-Duc.'

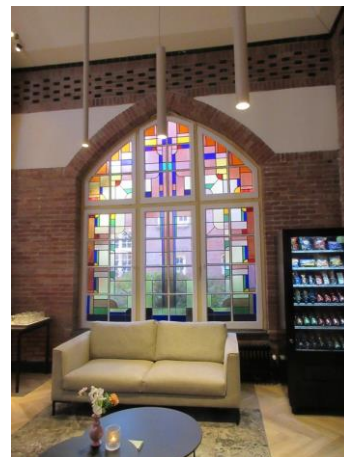


D Ahausstr 1 B

In dezelfde brochure schrijft Thieu Knibbeler: 'Het werd in 1913 gebouwd in opdracht van Dr. Ahaus van de Engelse St. Joseph congregatie van Mill Hill. Het studiehuis is opgetrokken in baksteen en valt op door de twee boven het dak uitstekende torentjes die de hoeken benadrukken. De lange en lage gevels hebben een sterke horizontale en ritmische werking door de symmetrische gevelindeling waarbij bij elk spitsbogig venster op de eerste bouwlaag drie of zes verdiepingsvensters en een driehoekige dakkapel horen. De baksteen detaillering in o.a. de brede spitsboogvormige ingangsportalen is zorgvuldig uitgevoerd en kenmerkend voor het werk van Van der Valk.' Het gebouw functioneerde tot 1973 als klein seminarie, een priesteropleiding voor jongeren van middelbare schoolleeftijd. Nu is het eigendom van de stichting Katholiek Ondernemers Onderwijs die er nu een hotelschool in gevestigd heeft. De uitbreidingen aan de achterkant aan de Ringbaan West zijn in 1980 en 1997 gerealiseerd onder architectuur van Bo.2 Architectuur en Stedenbouw.



D Ahausstr 1 i-1



D Ahausstr 1 i-2

We zijn ook nog even naar binnen geweest waar ook nog steeds veel moois te zien is. Vooral de trappenpartijen maakten indruk. Ad wees ons nog op een vloerdeel in de gang op de verdieping waar glazen bouwstenen in verwerkt zijn. Hij vertelde dat dat glas in een prisma van 45 graden geslepen was waardoor je niet kon zien wie er beneden in de gang liep maar waardoor je ook niet van beneden onder de rokken van de paters boven kon kijken. Een wonderlijke wereld...

De school heet nu 'de rooi pannen' een overgenomen naam uit de volksmond.



R Hoevenstr 129 E



R Hoevenstr 129 A

We keren terug naar de Reitse Hoevenstraat en zien daar aan de overkant van de straat, op nr. 129 de Tongerlose Hoef liggen, een rijksmonument. Dus pakken we via 'Tilburg op de Kaart' de monumentenbeschrijving erbij: 'Voormalige boerderij van de abdij van Tongerlo. Zeventiende -eeuwse hoeve van het Kempische langgeveltype met twee schuren van het Vlaamse schuurtype. In een der vensters een gebrandschilderd glas met wapen waaronder: 'Adriaen Gheerincx, dispensier van Tongerlo anno 1657'. Met bakhuis.' In 1955 kocht de gemeente Tilburg het complex om het te slopen om daar stadsuitbreiding mogelijk te maken. Het pand werd echter van de sloop gered door Prof. Harry van den Eerenbeemt die zich veel ingezet heeft voor het behoud van het Tilburgse erfgoed. Hij nam samen met het studentencorps St. Olof het initiatief tot restauratie van de hoeve die in 1969 gerealiseerd werd. Architect Ir. Jan de Wilde tekende de restauratieplannen met veel respect voor de oorspronkelijke bebouwing. De studentenvereniging St. Olof kreeg hier een heel bijzondere huisvesting maar de afstand tot de horeca in de binnenstad was er de oorzaak van dat St. Olof enkele jaren na de opening uit het pand trok.



Reitse Hoevenstr 129 O (foto 2014)



Reitse Hoevenstr 129 N (foto 2014)

Op dit moment functioneert het complex, bestaande uit de boerderij, de karschop, de tiendschuur en het bakhuis als activiteitenhuis van Amarant.

Onze tijd zit er weer op. We hadden gedacht door de planmatige architectuur van het Zand hier vanmiddag snelle slagen te kunnen maken maar we kwamen bedrogen uit. Dit deel van het Zand kent nog straatjes met woningen die variëren in architectuur en leeftijd. Arbeidsintensief noemen we dat.

GB 26 09 26